

Skatteutskottets betänkande 2025/26:SkU7

Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt till handlingarna. Regeringen delar delvis Riksrevisionens bedömningar. Utskottet har inget att invända mot regeringens bedömningar.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:184 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....4

Utskottets överväganden.....5

 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av
 skatt5

 Utskottets ställningstagande.....8

Särskilt yttrande.....9

 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av
 skatt (SD).....9

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag10

 Skrivelsen.....10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:184 till handlingarna.

Stockholm den 16 oktober 2025

På skatteutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Boriana Åberg (M), Marie Olsson (S), Markus Wiechel (SD), Marie Nicholson (M), Ilona Szatmári Waldau (V), Cecilia Engström (KD), Anders Ådahl (C), Jimmy Ståhl (SD), Anders Ekegren (L), Erik Hellsborn (SD), Crister Carlsson (M), Patrik Björck (S), Ulf Lindholm (SD), Marcus Andersson (S) och Lena Bäckelin (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2024/25:184 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt. Utskottet fick information om rapporten av riksrevisor Christina Gellerbrant Hagberg den 27 februari 2025.

Det har inte väckts några motioner i ärendet.

Bakgrund

Riksdagens kammarkansli anmälde till utskottet den 11 februari 2025 att Riksrevisionens granskningsrapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt kommit in till riksdagen och att rapporten överlämnats till regeringen för yttrande. Regeringen överlämnade skrivelse 2024/25:184 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt till riksdagen den 5 juni 2025.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt (RiR 2025:1).

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.
Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser

Under finanskrisen 2008–2009 infördes tillfälliga anståndsbestämmelser genom lagen (2009:99) om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall. Möjligheten att bevilja anstånd enligt den lagen var tidsbegränsad, men lagen som sådan var inte tillfällig. Med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 och dess konsekvenser föreslogs ändringar i lagen om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall i tre extra ändringsbudgetar för 2020, i två extra ändringsbudgetar för 2021 och i två extra ändringsbudgetar för 2022, i syfte att dämpa tillfälliga likviditetsproblem som kunde uppstå för i grunden sunda och livskraftiga företag med anledning av spridningen av covid-19 och åtgärdena för att begränsa smittspridningen. I en extra ändringsbudget för 2023 föreslogs ytterligare ändringar i lagen för att dämpa de likviditetsproblem som kunde uppkomma för företagen på grund av de höga energipriserna och osäkerheten på energimarknaden i övrigt. Riksrevisionen har granskat om möjligheten att få tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt var en effektiv åtgärd under pandemin och åren som följde. Syftet med åtgärden var att stödja i grunden sunda och livskraftiga företag med tillfälliga likviditetsproblem. Företag har kunnat skjuta upp inbetalningen av ett års arbetsgivaravgifter, avdragen skatt på de anställdas löner och moms för att senare betala in skatten med påförd kostnadsränta och anståndsavgift. Små företag med låg omsättning har kunnat skjuta upp inbetalningen av två års moms. Riksrevisionens övergripande slutsats är att de tillfälliga anstånden har varit en förhållandevis effektiv åtgärd. Det har dock funnits vissa brister:

- Åtgärden har inneburit en snabb likviditetsförstärkning men har vissa brister i träffsäkerheten.
- Åtgärden har haft både önskvärda och icke önskvärda effekter.
- Statens nettokostnad kommer att bli högre än förväntat.
- Skatteverkets kontroll för att motverka missbruk har förbättrats med tiden.
- Anstånd bör enbart användas när kreditmarknaden inte fungerar normalt.

Riksrevisionen lämnar rekommendationer till regeringen som syftar till att få åtgärden att fungera mer effektivt om möjligheten till anstånd återinförs vid en kommande kris. Regeringen bör i framtida förslag om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt:

- begränsa möjligheten att få anstånd beviljat till tidsperioder när kreditmarknaden inte fungerar normalt
- begränsa anståndens omfattning till ett fåtal redovisningsperioder
- överväga att förtydliga skälen för när anstånd inte ska beviljas
- överväga om anståndsavgift och kostnadsränta ska tas ut löpande
- förbättra beräkningen av förväntade uppbördsförluster och redogöra för riskerna med skattekrediter.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens iakttagelser i rapporten Tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt. Rekommendationerna i rapporten är inriktade på aspekter som Riksrevisionen menar att regeringen bör ta i beaktande vid eventuella framtida förslag om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att begränsa möjligheten att få anstånd beviljat till tidsperioder när kreditmarknaden inte fungerar normalt. Regeringen delar inte Riksrevisionens bedömning. Regeringen bedömer att de tillfälliga anstånden med inbetalning av skatt har haft goda och avsedda effekter. Möjligheten till tillfälligt anstånd med inbetalning av skatt har visat sig vara en viktig åtgärd vid tillfällena när kreditmarknaden inte fungerat väl men också när osäkerheten om företagens ekonomiska utveckling försvårat bedömningen av kreditrisken och därmed begränsat tillgången till kapital till i övrigt livskraftiga företag. Regler om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt är relativt snabba att få på plats i händelse av en ekonomisk kris, t.ex. finanskrisen på 00-talet och nu senast pandemin. Att begränsa tillfällena vid vilka sådana åtgärder kan användas endast till fall när kreditmarknaden inte fungerar normalt skulle innebära att regeringen också begränsar sitt handlingsutrymme vid en eventuell framtida kris, när kraftfulla åtgärder kan behöva komma på plats med kort varsel.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att begränsa anståndens omfattning till ett fåtal redovisningsperioder. Regeringen gör delvis en annan bedömning än Riksrevisionen. Regeringen bedömer att avvägningen mellan ett snabbt och effektivt stöd till företagen och riskerna med uppbördsförluster har varit väl avvägd, och att avvägningen innefattat såväl vilka skatter och avgifter som omfattas som antalet möjliga redovisningsperioder. När det gäller redovisningsperioderna gjordes kontinuerligt nya bedömningar allteftersom ny information om pandemins utveckling blev tillgänglig. Detta krävde ett flexibelt förhållningssätt. Om anpassningen av anståndsreglerna hade varit alltför regelstyrd finns det en risk att anståndskraven hade försämrat företagens överlevnadsmöjligheter i stället för att underlätta för dem. Regeringen

instämmer samtidigt i bedömningen att den typ av stöd som anstånden utgör endast bör användas under perioder när det råder ekonomisk osäkerhet. I sammanhanget bör även nämnas att staten har fått kompensation för ökade kostnader som är förenade med uppbördsförlusterna genom ränta och avgifter, samtidigt som företagen kunnat stöttas över en längre period med ekonomisk osäkerhet.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga att förtydliga skälen för när anstånd inte ska beviljas. Regeringen instämmer i att det är angeläget att risken för missbruk av tillfälliga anstånd begränsas, och denna risk bör beaktas om möjligheten till tillfälliga anstånd återinförs. Vid utformningen av tillfälliga anstånd måste en avvägning göras mellan å ena sidan syftet att underlätta för i grunden sunda och livskraftiga företag med likviditetsproblem och å andra sidan risken för ett ökat spelrum för oseriösa företag. Med välavvägda åtgärder möjliggörs en effektiv och rättssäker hantering, samtidigt som risken för missbruk begränsas.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga om anståndsavgift och kostnadsränta ska tas ut löpande. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning. Det bör övervägas att ta ut anståndsavgift och kostnadsränta löpande om möjligheten till tillfälliga anstånd återinförs. Vid en sådan analys behöver det beaktas att det kan uppstå behov av nya systemstöd hos Skatteverket.

Slutligen rekommenderar Riksrevisionen att regeringen förbättrar beräkningen av förväntade uppbördsförluster och redogör för riskerna med skattekrediter. Regeringen instämmer i Riksrevisionens rekommendationer såtillvida att beräkningarna i framtida förslag om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt bör förbättras och att det bör finnas redogörelser för riskerna med skattekrediter. När det gäller Riksrevisionens uppskattning av statens nettokostnad för anstånden anser regeringen dock att det finns anledning att göra andra bedömningar i flera avseenden. Regeringen gör andra bedömningar av dels med vilken säkerhet det går att uttala sig om statens nettokostnad för anstånden, dels uppskattningen av den risk staten tar med skattekrediter. När det gäller statens nettokostnad har Riksrevisionen i sin granskningsrapport redovisat en beräkning av statens nettokostnad för anstånden. Enligt denna beräkning uppgår nettokostnaderna till 9,8 miljarder kronor, att jämföra med regeringens uppskattning som var 2,8 miljarder kronor. Riksrevisionens beräkning kan enligt regeringen ifrågasättas i flera avseenden. För det första saknas en närmare precisering av vilka intäkter och kostnader beräkningen bör omfatta rent principiellt. För det andra saknas ett mer utförligt resonemang om den samlade osäkerhet som finns i Riksrevisionens beräkning. För det tredje finns det anledning att ifrågasätta Riksrevisionens analys av resultatet av beräkningen, särskilt bedömningen av anståndens effekt på uppbördsförluster som följer av konkurser. För det fjärde innehåller Riksrevisionens resonemang och slutsatser som följer på beräkningarna vissa oklarheter.

Regeringen har slutligen lämnat en rad synpunkter på Riksrevisionens slutsatser när det gäller statens risk när skattekrediter beviljas.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen gör bedömningen att Riksrevisionens rekommendationer är framåtblickande om det skulle uppstå en situation där tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt övervägs som en krisåtgärd. Regeringen ser inga skäl att vidta några åtgärder i närtid med anledning av Riksrevisionens rekommendationer. Däremot kan Riksrevisionens rekommendationer, i de delar där regeringen gör samma bedömning som Riksrevisionen, komma att utgöra en del av de överväganden som görs i händelse av en framtida kris. I och med denna redovisning anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens bedömningar och föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Särskilt yttrande

Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt (SD)

Markus Wiechel (SD), Jimmy Ståhl (SD), Erik Hellsborn (SD) och Ulf Lindholm (SD) anför:

Regeringens skrivelse 2024/25:184 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt visar att möjligheten till tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt har varit en effektiv åtgärd vid tillfällen när kreditmarknaden inte har fungerat normalt.

Men kriser kräver fler lösningar. Ett förslag som borde vara av intresse att se över i det här sammanhanget är att införa en möjlighet för företag att kvitta förluster mot tidigare års vinster – en s.k. carry back. I dag kan ett företag som gör förlust endast kvitta detta mot eventuella vinster kommande år, vilket innebär att företagen får bära en risk på obestämd tid. Med en carry back kan företag som beskattats för vinster tidigare år men som sedan visar förlust under ett år däremot ges möjligheten att få återbetalning av den skatt de betalat tidigare, redan året efter förluståret. Detta i sin tur innebär att företagets soliditet och likviditet kan stärkas tidigare än om bolaget bara kan kvitta förlusten mot potentiella, men osäkra, framtida vinster.

Carry back används i dag i ett flertal länder som en del i deras bolags-skattesystem, däribland USA, Storbritannien och Kanada.

Sammanfattningsvis skulle systemet med carry back kunna ge stöd till de företag som redan visat sig lönsamma och därmed öka företagens likviditet - också vid tillfällen när kreditmarknaden inte fungerar normalt.

Vi ställer oss bakom regeringens skrivelse men kommer att bevaka frågan och driva den vidare i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2024/25:184 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt.